

מראי מקומות - יבמות

י:

א. החולץ ליבמתו וחזר וקידשה וכו'

ע' בתוס' (ד"ה איהו), דמבואר דס"ל דמה דכולם בלאו לר' יוחנן, ואיהו בלאו לר"ל, היינו משום דנתקה הכתוב מכרת ועשהו לאו, לר' יוחנן בכולם ולר"ל רק איהו ואיהי. וכ"כ הריטב"א, דלר"ל הכתוב נתקו ללאו, והשאר כדקיימא קיימא, ור' יוחנן ס"ל דאע"ג דקרא בחולץ וחולצת משתעי, כיון דאיהו ואיהי שליחותא דידהו עבדי, דינם כמותם. אולם ע' ברשב"א לקמן (מא, עמ' רנ בהוצאת מה"ק), דפי' דמה דאמר ר' יוחנן דכולם בלאו, היינו משום דס"ל דכיון דפקע האשת אח, אין שייך שיחזור איסור אשת אח בכרת. וע' באמרי משה (ה), דהעיר דבשלמא לפי תוס', דס"ל לר' יוחנן דהלאו מנתק הכרת, א"כ מובן למה צריך שליחות לפי ר' יוחנן, דגלי קרא רק על הצרה והאחים, ולכן צריך שליחות כדי לנתקה גם כלפי השאר. אבל לפי הרשב"א, דס"ל דלר' יוחנן א"א שיחזור האיסור כרת דאשת אח על האחין והצרות, א"כ למה צריך סברא דשליחות. עוד הק', במה פליג ר"ל על ר' יוחנן לפי זה. וביאר [ע"פ הירושלמי], דס"ל לר"ל דכשא' חולץ, הרי נתברר דהזיקה באמת הי' לו ולה, וממילא מעולם לא פקע האיסור כרת מן השאר, וא"כ לא שייך הסברא דלא תפקע האיסור אשת אח. אבל ר' יוחנן ס"ל דשליחותא קעביד, דהיינו דהא דנפטרים הצרות ע"י חליצת האחת, לא משום דנתברר דרק אחת היתה זקוקה, אלא משום דחליצת האחת היתה על כל הבית משום שליחותא, וכן לגבי האחים, אבל לעולם דכולם היו זקוקים וזקוקות והנפילה היתה לכולם מסברא, וע"כ ליכא כרת לכל האחים והצרות.

ב. אלא איהו שליחותא דאחים קעביד

ע' באבני נזר (אה"ע רכ"ג, י"ב), שהביא מש"כ הדורש לציון (לבעל הנודע ביהודה) דחליצת כשר לא מהני לפסול, משום דכל מה דאיהו לא מצי עביד, שליח לא מצי משוי. וכ' האבני"ז דודאי

אין כוונתו לשליחות מממש, שהרי בשליחות בעינן דעת המשלח, ואף אם כל האחים צווחים שאינם רוצים שזה יחלוץ, מ"מ החליצה מהני, וכולם שוב אסורים לייבם. אולם ע"ש בהמשך מש"כ לחלוק על דברי הדורש לציון, וס"ל דכיון דהשליחות מהניא ממילא, ואי"צ לעשותו שליח, א"כ לא אמרי' בזה דכל מה שהוא לא מצי עביד שליח לא מצי משוי, ע"ש באריכות.

ג. אתאן לר"ע דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין

ע' במגיד משנה (יבום א, יב), שהק' על מש"כ הרמב"ם שם דאיסור דחלוצה וצרתה להחלוץ והאחים אינו אלא מדרבנן, מהא דמבואר בסוגיין לעיל דחייבי לאוין הוא. וכ' בהג' רעק"א שם, דאפי' אם נדחק דמה דאמרי' לעיל דחייבי לאוין הן, היינו מדרבנן, אבל מכאן מוכח שהוא מדאורייתא, דאמרי' דלר"ע אין קידושין תופסין, וזה לא שייך אא"כ אמרי' שהוא מן התורה, והניח בקו'. וע' בערוך לנר (על תוס' ד"ה איהו), דכ' ד"ל דהרמב"ם התקשה בקו' תוס', דהק' דמסוגיא לקמן מבואר דדרשי' לא יבנה לדרשה אחרת, ותוס' לא תי' אלא בשינוי הגירסא, ואם הי' להרמב"ם גירסתנו, י"ל דס"ל דנח' בזה הסוגיות, דעיקר מח' ר"י ור"ל הוא לענין כרת, אבל במה שנתחייב במקום הכרת, בזה נח' הסוגיות, דסוגיין ס"ל שיש כאן לאו, וסוגיא דלקמן ס"ל שאינו אלא מדרבנן, ע"ש עוד בזה.

ד. וליתני לדברי ר"ע אין לו עליו כלום

כ' הריטב"א, דאע"פ דאשכחן טובא דאמרי' רישא רבנן וסיפא ר' פלוני, וא"כ מה הק' הגמ', מ"מ הכא בבא יתירתא ק' להגמ', ל"ל למתני בבא דסיפא כלל, ליתני ארישא גופא, שלדברי ר"ע אין לה עליו כלום [אולם ע' בתוס' דהק' דאפי' כה"ג יש לנו במקום אחר, ומה הק' הגמ', והניח בקו'].